

Antonio Negri

»Att tala om anti-globalisering är ren idioti«

*Intervju med Antonio Negri
av Adam Arvidsson*

Många recensenter tycks ha läst *Empire* som ett slags legitimering från vänster av globaliseringsprocessen (jag tänker närmast på Mark Leonards recension av boken i *New Statesman*¹). En sådan läsning är kanske inte helt utan grunder; i viss mån bejakar ju *Empire* globaliseringsprocessen som någonting progressivt, som ett steg mot nya möjliga former av frihet. Men hur skiljer sig er vision

från den man finner hos till exempel globaliseringens liberala bejakare?

– Först och främst så vill jag precisera att jag är realist. Jag tror inte att det är möjligt att arbeta mot Imperiet annat än inifrån Imperiet självt. (Och låt mig då understryka att Michael och jag alltid har sett Imperiet som någonting dynamiskt, en ordning i vardande, inte som någonting fixt och färdigt.) Att tala om anti-globalisering är ren idioti. Det finns helt enkelt inte något alternativ utanför Imperiet, vi har inte längre nå-

1. Mark Leonard, "The left should love globalisation", *New Statesman*, 28 maj 2001.

gon nationalstat kapabel att fixera stabila värden som vi kan gå tillbaka till. Att arbeta inom Imperiet innebär då att arbeta transversalt, att sätta Imperiets egna hierarkier ur spel genom att skapa nya oväntade allianser. Som ett första steg måste man försöka uppnå två fundamentala saker som kan fungera som en bas för sådana nya, transversala allianser – universellt medborgarskap och garanterad inkomst för alla; en uppsättning juridiska, ekonomiska och sociala rättigheter som är oberoende av nationalstaten. Det verkliga målet är att återta det kreativa arbete och den kommunikation som Imperiet lever av. Historiskt sett är globaliseringsprocessen, även inom Imperiet, ett steg framåt. Den leder till ett överskridande av en äldre form av suveränitet, och den visar på nya sätt att skapa gemenskap och värde.

Vilka nya subjekt tror du kan bli ledande i en sådan anti-imperiell politik? Vad tror du till exempel om fackföreningarnas roll (som ni avfärdar ganska drastiskt i *Empire*), eller om de rörelser som vuxit fram inför och efter demonstrationerna i Seattle?

– Mitt grundläggande perspektiv utgår från Karl Polanyi: det är omöjligt att tänka sig en marknad utan regler. Och det är kring dessa regler som den politiska kampen står, och alltid har stått. Idag ser vi hur sådana regler konstitueras genom en komplex hybrid av olika aktörer och strategier (vad vi i *Empire* kallar en blandkonstitution), där traditionella aktörer inte längre kan sägas ha

någon självklar dominans. Imperiet växer fram just ur detta de traditionella institutionernas sammanbrott. Detta resonemang gäller också för fackföreningarna. Sedan 60-talet har vi sett en veritabel revolution inom arbetslivet. Den fordismens massarbetare som fackföreningarna traditionellt har representerat finns helt enkelt inte längre, eller är i alla fall under snabb avveckling. I stället har vi en massa av mobila, utsatta arbetare av de mest olika slag. Om du går till Fiat idag så ser du att ingen anställs på kontrakt som varar längre än sex månader, och det gäller i allt högre utsträckning även för dem som arbetar inom management och teknik. Dessa utsatta arbetare är produkten av fordismens sammanbrott och framväxten av en ny imperiell blandkonstitution som kommit att reglera arbetslivet. Här har fackföreningarna helt enkelt inte följt med. I allmänhet har deras strategi varit att förneka att en sådan revolution av arbetet har ägt rum. Högern har varit mycket klipskare, de har åtminstone ändrat sin terminologi och vågat tala om nya fenomen och problem. Om fackföreningarna varit litet klipskare så kanske situationen inte hade varit så pass desperat, då kanske en omorganisering av arbetet som politiskt subjekt redan hade ägt rum. Idag är vi dock långt ifrån någonting sådant. Det är aldrig för tidigt att tala om nya subjekt, men dessförinnan måste vi tala om nya utrymmen där sådana subjekt kan växa fram. Fordismens »klassiska« plats för kamp och motstånd, fabriken, har förändrats

drastiskt. Så även det offentliga rummet, och kontrollen över kommunikationen. Idag handlar det om att lägga grunden för en alternativ hegemoni. Vi måste inrikta oss på sådana grundläggande saker som att skapa vissa gemensamma baser, där nya gemensamma värden kan artikuleras, och här är utbildning, media och kommunikation i allmänhet extremt viktiga fält. Vad beträffar »folket från Seattle«² så är de enormt viktiga, men de är knappast någon lösning. De är allt för fulla av motsägelser, mellan gammalt och nytt, mellan dem som värnar om miljön och dem som värnar om traditionell industriproduktion, mellan feminister och traditionellt mansdominerade rörelser. Vad vi kan lära oss av dem är, tror jag framför allt, en ny form för den politiska kampen. Men den verkliga basen för den politiska kampen mot Imperiet måste vara någonting vidare och mer generell. Jag kan bara svara på din fråga teoretiskt: det nya politiska subjektet är mängdens intelligens som kämpar för att återta det allmänna intellektet³.

Begreppet det allmänna intellektet har som jag förstår det haft stor betydelse för ditt tänkande. Kan du utveckla det begreppet något?

– Begreppet kommer ursprungligen från passagen om maskiner i *Grundrisse*. Där beskriver Marx hur det fasta ka-

pitalet, allt eftersom det växer och utvecklas, tenderar att få ett allt större kunskapsinnehåll. När kapitalet växer till gigantiska proportioner blir det också intelligent. Fritz Langs *Metropolis* kan här representera en sådan vision av kapitalet som en tänkande maskin. Som jag använder termen innebär det allmänna intellektet den massa av intelligens som är nödvändig för att reproducera samhället. Dess konkreta form kan variera, jag tänker termen som något i stil med Deleuze och Guattaris »kropp utan organ«, kött som kan ta form och bli till en konkret kropp i vissa givna omständigheter. Detta formlösa allmänna intellekt konstitueras i den kapitalistiska underordningen av samhället. När den processen fulländas, vilket den kanske är på väg att göra just nu, ser vi också ett produktivt friställande av det allmänna intellektet, ett slut på fordismen och koncentrationen av den produktiva intelligensen till fabriken med dess maskiner och ridiga arbetsdelning. Under 70-talet såg vi plötsligt hur en hel uppsättning av arbetsmoment successivt flyttades ut ur fabriken. Vi hade kämpat för att driva in allting i fabriken, för att de som städade fabriken eller serverade mat i kantinen och så vidare skulle betalas av fabriken. För oss var det ett fundamentalt mål. Nu skickades inte bara dessa, utan en hel rad grundläggande arbetsmoment ut ur fa-

2. »il popolo di Seattle« på italienska.

3. »General Intellect« på engelska.

briken. Det var massuppsägningar, men arbetarna klagade inte, de fick lån, köpte sina egna maskiner och sedan stod de och producerade samma sak som de hade gjort på fabriken hemma i garaget. Men det var bara början, dessa arbetare som nu var småföretagare skapade sina egna relationer, sina egna former för samarbete och utbyte av kunskap, sin egen kollektiva intelligens utanför fabriken, ett slags produktiv intelligens som kom att fylla upp hela deras liv. I början körde en maskin från fabriken runt och distribuerade hålkort för maskinerna men snart kom dessa arbetare/småföretagare att designa sina produkter själva. Det skedde oftast kollektivt, de kom att skapa sin egen kunskapsekonomi som cirkulerade i hela lokalsamhället. Arbetstid och fritid blev oskiljaktiga, hela det kollektiva livet blev till en produktiv resurs. I deras produktiva kollektiva liv verkade ett friställt allmänt intellekt, inte längre bundet till fabriken. Det är denna form som det allmänna intellektet tar i Imperiet: all social existens är produktiv, arbete separeras från arbetstiden och blir till ett slags tidlös tid, en platslös plats. Detta har fackföreningarna varit helt oförmögna att förutse, och det är här som försöken att forma ett nytt kollektivt

subjekt måste börja. Finna ett sätt att göra denna platslösa plats som arbetet är till en plats för kritik och motstånd.

En sista fråga. I Sverige har Manuel Castells *Informationsåldern* fått stort genomslag. Tillsammans med *Empire* är den kanske det enda verk som har haft ambitionen att skapa en ny teori om samtiden. Vad tycker du om Castells?

– Castells analys är, tycker jag, stundtals mycket intelligent. Men han ser allt som en förutbestämd teknologisk process, där det inte finns något utrymme för konstituerandet av subjektivitet. Eller snarare där det inte finns någon relation mellan teknologi och subjektivitet. Han är och förblir en maoist, objektivist in i märgen. I hans analys finns det ingen relation mellan analysen av kapitalet och politisk strategi. Han ser kapitalet som en maskin som saknar någon relation till subjektivitet. Och hans idé om subjektivitet är fullständigt reaktiv. Han ser inte hur motstånd och subjektivitet faktiskt bidrar till kapitalets konstitution. Istället måste man se hur konstitutionen av subjektivitet, hur politisk praxis, men även vardagliga motståndsstrategier, bidrar till och påverkar kapitalets konstitution.